

Polismyndighetens tillsyn över vapenhandlare

Informationsklass Öppen

Tillsynsrapport 2023:3

Polismyndigheten, rikspolischefens kansli, maj 2023

Polismyndigheten, tillsynsenheten

Utgivare: Polismyndigheten, Rikspolischefens kansli, 106 75 Stockholm
Diarienummer: A478.011/2022, Saknr: 128
Omslagsfoto: Polismyndigheten
Upplaga: Intrapolis, internet, tryckt/kopierad i 300 ex
Datum: 2023-05-12

Innehåll

Sammanfattning	5
1 Uppdrag och genomförande	7
1.1 Tillsynsuppdraget.....	7
1.2 Genomförandet	7
1.3 Rapportens disposition.....	8
2 Avledning av vapen från en legal marknad	10
3 Styrning och ledning.....	13
3.1 Bakgrund.....	13
3.2 Iakttagelser.....	13
3.3 Bedömning.....	14
4 Polismyndighetens regler på vapenområdet	15
4.1 Bakgrund.....	15
4.2 Iakttagelser.....	15
4.3 Bedömning.....	16
5 Förutsättningar för tillstånd till handel med skjutvapen	18
5.1 Bakgrund.....	18
5.2 Iakttagelser.....	19
5.3 Bedömning.....	21
6 Villkor	23
6.1 Bakgrund.....	23
6.2 Iakttagelser.....	24
6.3 Bedömning.....	26
7 Handläggning och beslutsfattande	28
7.1 Bakgrund.....	28
7.2 Iakttagelser.....	29
7.3 Bedömning.....	31
8 Vapenreparatörer	33
8.1 Bakgrund.....	33
8.2 Iakttagelser.....	33
8.3 Bedömning.....	34
9 Tillsynsskyldigheten över vapenhandlare och vapenreparatörer	35
9.1 Bakgrund.....	35
9.2 Iakttagelser.....	37
9.3 Bedömning.....	42
10 Digitala register och vapeninförsel.....	44
10.1 Bakgrund.....	44
10.2 Iakttagelser.....	44
10.3 Bedömning.....	45
11 Rekommendationer.....	47

Bilaga 1	48
Direktiv	48
Bilaga 2	50
Beslut	50

Sammanfattning

Det finns ett stort antal illegala skjutvapen och vapendelar i Sverige. Ett illegalt vapen kan antingen ha kommit från den legala marknaden genom stöld eller försäljning, smugglats in i landet eller ha tillverkats av konverterade eller modifierade vapen och vapendelar i vapenverkstäder. Det finns dock ingen säker bild av hur vapen hamnar på den illegala marknaden eller över andelen vapen som antingen kommer från den legala marknaden, smugglats in eller byggts om.

Polismyndigheten arbetar på flera fronter för att förhindra att vapen och vapendelar kommer i orätta händer och hamnar på den illegala marknaden. En del i detta arbete är myndighetens skyldighet att rättssäkert och effektivt pröva handelstillstånd samt kontrollera att vapenhandeln bedrivs legalt.

Tillsynsenheten har genom en inspektion granskat Polismyndighetens tillståndsprövning och tillsynsskyldighet över vapenhandlare med inriktningen att undersöka i vilken utsträckning som handläggning och kontroll bedrivs enhetligt och med en ändamålsenlig rättstillämpning.

Polismyndighetens gällande föreskrifter och allmänna råd på vapenområdet omfattas av tre separata styrdokument som är relevanta för denna inspektion. Respektive författning är antagna av den dåvarande Rikspolisstyrelsen under 2000, 2005 och 2009 och har sedan de trädde i kraft inte ändrats annat än med ett undantag. Arbetet med att revidera föreskrifterna påbörjades för tre år sedan och har ännu inte resulterat i några framtagna och beslutade styrdokument inom området.

Endast den som med hänsyn till kunskap, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig att bedriva handel med skjutvapen får beviljas tillstånd. Prövningen har kommit att variera mellan de inspekterade rättssektionerna och det beror på att det finns skillnader i rutiner, kompetens, sätt att genomföra intervjuer och att bedöma ansökningar. Ur rättssäkerhetssynpunkt och för att uppnå en nationell enhetlighet är det viktigt att det står klart vilka underlag som behövs för prövningen och framför allt hur dessa ska bedömas för att ärendena ska kunna handläggas sakligt och korrekt.

Handelstillstånd prövas också till sin omfattning genom att antalet vapen och vapentyper begränsas. Därutöver ska Polismyndigheten göra en bedömning av vilka särskilda förvaringsvillkor som är motiverade i det enskilda ärendet. Inspektionen har visat att tillstånd i många fall beviljats på basis av den sökandes egna önskemål om antal vapen och vapentyper utan någon behovsprövning. Det finns också tillämpningssvårigheter av bestämmelserna avseende antal beviljade vapen och vapentyper samt villkor för förvaring. Av rättssäkerhetsskäl är det av stor vikt att gällande regelverk tolkas och tillämpas på ett likformigt och enhetligt sätt, oavsett var i landet den sökande

finns eller vid vilken rättssektion som ärendet handläggs. Brister i enhetlighet medför även en risk för snedvriden konkurrens inom branschen, vilket gynnar företag som inte behöver konkurrera på lika villkor.

I samband med tillsyn över vapenhandlare förekommer det att brister som upptäcks även kan utgöra vapenbrott eller andra brott mot vapenlagen. Polismyndigheten har som brottsbekämpande myndighet i uppdrag att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet. För att säkerställa grunduppdraget utifrån ändamålsprincipen bör rättsavdelningen tydliggöra de lagliga förutsättningarna för att granska vapenhandlarna samt för att vidta brottsutredande åtgärder vid brottsmisstankar i samband med tillsynsskyldigheten. Det får inte råda några tveksamheter om vilka åtgärder som myndighetens medarbetare måste vidta, om det som kan utgöra brott uppmärksammas i samband med tillsyn över vapenhandlare.

Den tillsyn och kontroll som Polismyndigheten genomför ska bygga på sakliga och opartiska bedömningar. Därför är det viktigt att det finns enhetliga rutiner för hur uppmärksammade brister ska bedömas och hur ett inspektionsprotokoll ska upprättas samt inom vilken tid som tillståndshavaren senast får kännedom om utfallet.

Tillsynsenhetens ärendegranskning visar emellertid på skillnader mellan rättssektioner och län. Endast en av tre inspekterade rättssektioner hade fullgjort sin tillsynsskyldighet över samtliga vapenhandlare. Vid de två andra rättssektionerna varierade andelen genomförd tillsyn mellan 89 och 57 procent av den befintliga vapenhandeln. Kontroll avseende vapenreparatörers reparationsförteckningar hade inte genomförts i fyra av fem län.

Det anses vara förenat med svårigheter att få ut tillförlitliga uppgifter om tillstånd som gäller reparation eller översyn av skjutvapen ur Polismyndighetens ärendehanteringssystem. I avvaktan på att ett nytt ärendehanteringssystem utvecklas och driftsätts bör rättsavdelningen på något annat sätt skaffa sig kontroll över myndighetens samtliga beviljade tillstånd.

Trots bristande enhetlighet i rättstillämpningen vid ärendehandläggning och beslut gör inte rättssektionerna någon systematisk uppföljning eller granskning av den rättsliga kvaliteten i tillstånds- och tillsynsärendena. Det innebär bland annat att rättsavdelningen saknar uppgifter om skälen till varför tillsynsskyldigheten inte genomförs fullt ut.

Tillståndsgivning och tillsynsverksamhet anses generellt som riskutsatta områden för otillåten påverkan och korruption. Särskild uppmärksamhet bör därför ägnas åt oegentlighetsriskerna genom att de verksamhetsansvariga cheferna och processägaren identifierar och hanterar risker i verksamheten inom ramen för intern styrning och kontroll.

1 Uppdrag och genomförande

1.1 Tillsynsuppdraget

Enligt Polismyndighetens tillsynsplan för 2022 ska tillsynsenheten genom en inspektion granska myndighetens tillståndsprövning och tillsynsskyldighet över vapenhandlare.

Tillsynsärendets inriktning är att undersöka i vilken utsträckning som handläggning och kontroll bedrivs enhetligt och med en ändamålsenlig rättstillämpning.

Ärendet ska även inriktas på förekommande rutiner för tillståndsprövning avseende yrkesmässig reparation eller översyn av skjutvapen samt i vilken utsträckning som reparationsförteckningar kontrolleras.

1.2 Genomförandet

Tillsynsärendet har bedrivits som en inspektion på verksamhets- och processansvarsnivå. Inspektionen har genomförts genom ärendegranskningar, dokumentstudier, verksamhetsbesök samt intervjuer.

Följande organisatoriska enheter inom rättsavdelningen har i detta ärende varit föremål för tillsyn:

- förvaltningsrättssektionen
- rättssektion Nord
- rättssektion Bergslagen
- rättssektion Syd.

Inspektionen har genomförts under tiden november 2022 till april 2023 av Erik Steen och Ken Petersson, tillsynsenheten.

Magnus Roos och Alexandra Orcander från rättssektion Väst har biträtt inspektionen som sakkunniga specialister. Med beaktande av kravet på en obunden ställning till tillsynsobjekten har specialisterna inte deltagit i utformningen av tillsynsärendets bedömningar och rekommendationer.

Ärendegranskningarna har genomförts under tiden november till december 2022 och avser samtliga gällande tillstånd i fem län per den 31 december 2020 som avser att driva handel med skjutvapen och att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn. Granskningen har även omfattat upprättade protokoll avseende genomförd tillsyn över vapenhandel 2021

enligt 5 kap. 8 § vapenförordningen (1996:70) samt gjorda anteckningar över genomförd kontroll av vapenreparatörer. Rättssektionerna har på begäran av tillsynsenheten tagit fram de handlingar som skulle granskas.

Ärendegranskningens resultat har använts som en utgångspunkt för intervjuer vid verksamhetsbesöken.

Tabell 1: Tillsynsenhetens ärendegranskning. Antal granskade tillstånd att driva handel och tillstånd att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation, gällande den 31 december 2020 i fem län. Antal granskade protokoll avseende genomförd tillsyn över vapenhandel 2021 enligt 5 kap. 8 § (1996:70) vapenförordningen samt anteckningar om kontroll 2021 av vapenreparatörer.

	Län 1	Län 2	Län 3	Län 4	Län 5	Totalt
Handelstillstånd	7	9	12	16	14	58
Protokoll över tillsyn	7	8	9	11	8	43
Reparationstillstånd	7	5	9	1	2	24
Anteckningar kontroll	0	0	3	0	0	3
Antal granskade handlingar	21	22	33	28	24	128

Verksamhetsbesök har genomförts vid tre rättssektioner under tiden december 2022 till januari 2023. Under besöken har intervjuer hållits med totalt 16 handläggare och gruppchefer inom det verksamhetsområde som inspektionen avser. Ett sammanfattande informationsmöte om vad som framkommit i samband med verksamhetsbesök och intervjuer har hållits med respektive rättssektionschef.

Därutöver har två intervjuer genomförts i januari och i mars 2023 med sektionschef och gruppchef vid rättsavdelningens förvaltningsrättssektion.

1.3 Rapportens disposition

Rapporten är indelad i elva kapitel. I detta inledande kapitel presenteras bakgrunden till, inriktningen och syftet med inspektionen.

I kapitel 2 följer några översiktliga referat av rättsfall som rör vapenbrott kopplade till vapenhandeln samt rapporter om skjutvapen som hamnar på illegala marknader.

I kapitel 3 redogörs för process- och verksamhetsansvaret som rör den förvaltningsrättsliga verksamheten enligt vapenlagen och vapenförordningen. Kapitlet avslutas med ett avsnitt som utgör tillsynsenhetens bedömningar.

I kapitel 4 behandlas Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd som gäller vapenområdet. Kapitlet inleds med ett bakgrundsavsnitt och följs av ett avsnitt med gjorda iakttagelser. Kapitlet avslutas med ett avsnitt som utgör tillsynsenhetens bedömning av gjorda iakttagelser.

I kapitel 5 och 6 beskrivs förutsättningarna för tillstånd att bedriva handel med skjutvapen, tillståndens begränsningar till omfattning samt hur Polismyndigheten tillämpar reglerna om att förena tillstånden med förvaringsvillkor. Varje kapitel inleds med ett beskrivande bakgrundsavsnitt med rättslig reglering. Därefter följer avsnitt med gjorda iakttagelser som bygger på genomförda intervjuer och ärendegranskningar. Varje kapitel avslutas med ett bedömningsavsnitt utifrån iakttagelserna.

I kapitel 7 redogörs för handläggning och beslut av vapenhandlartillstånd. Den rättsliga regleringen finns i det inledande bakgrundsavsnittet som följs av ett avsnitt med gjorda iakttagelser och analyser av intervjuer och ärendegranskning. Kapitlet avslutas med ett avsnitt som utgör tillsynsenhetens bedömning.

I kapitel 8 beskrivs den rättsliga regleringen avseende tillståndsprövningen av att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn. Därefter följer ett avsnitt med gjorda iakttagelser över tillämpningen. Kapitlet avslutas med ett bedömningsavsnitt utifrån gjorda iakttagelser.

I kapitel 9 behandlas uppdraget att undersöka i vilken utsträckning som Polismyndighetens handläggning och kontroll över vapenhandlare och vapenreparatörer bedrivs enhetligt och med en ändamålsenlig rättstillämpning. Kapitlet inleds med ett bakgrundsavsnitt som innehåller en beskrivning av den rättsliga regleringen. Därefter följer ett antal avsnitt med gjorda iakttagelser som bygger på genomförda intervjuer och ärendegranskningar. Kapitlet avslutas med ett bedömningsavsnitt.

I kapitel 10 finns en redogörelse för frågor som rör digitala register och vapenhandlares införsel av skjutvapen. Kapitlet avslutas med ett avsnitt som utgör tillsynsenhetens bedömningar.

Rapporten avslutas med ett antal rekommendationer i kapitel 11, baserade på det som denna inspektion lett fram till.

2 Avledning av vapen från en legal marknad

Rättsfall

I detta avsnitt finns ett antal översiktliga referat av rättsfall som avser vapenbrott kopplade till vapenhandeln.

Stockholms tingsrätt dömde en vapenhandlare bland annat för brott mot vapenlagen till två års fängelse.¹ Domen överklagades i denna del till Svea hovrätt som fastställde tingsrättens dom.² Av tingsrättens domskäl framgår bland annat att den tilltalade hade varit vapenhandlare i ett antal år och utan svårigheter fått tillstånd att driva vapenhandel i sin bostad som bisyssla. Myndighetens kontroll skedde en gång per år och avsåg främst vapenförvaringen.

Totalt hade vapenhandlaren sålt 66 vapen, varav 57 pistoler, tre revolverar, tre kulsprutepistoler och tre gevär till personer som inte hade rätt att förvärva dessa vapen. För att skydda sig själv hade han filat bort serienumren på vapnen. Av de 66 sålda vapnen var enligt åklagaren 38 oanträffade.

Tingsrätten konstaterade bland annat att vapenhandlaren efter endast en till synes formell kontroll fått tillstånd att bedriva handel med skjutvapen av ett slag som knappast borde vara tillgängligt utanför kretsen polis och militär. Rätten påtalade den släpphänthet som tyckts råda vid prövning av tillstånd och kontroll över vapenhandlare. Enligt rätten borde även en lagändring övervägas om inte tillståndsgivning och kontroll inom ramen för gällande lagstiftning kan skärpas.

I Falu tingsrätt dömdes en vapenhandlare till fängelse i sju år för bland annat grovt vapenbrott och synnerligen grovt vapenbrott.³ Domen vann laga kraft efter att den tilltalade återkallat sitt överklagande till Svea hovrätt.⁴ Av tingsrättens dom framgår bland annat att vapenhandlaren beviljades ett handelstillstånd med rätt att i försäljningssyfte inneha nio kulvapen, fyra hagelgevär och en pistol i sin bostad.

Tingsrätten konstaterade att det av bevisningen framgick att vapenhandlaren totalt köpt in 238 pistoler, 31 revolverar, 12 kulgevär, 13 hagelgevär samt 33 vapendelar. Inköps- och försäljningsförteckningarna innehöll däremot inga anteckningar om nämnda vapen eller vapendelar och att inget av dessa totalt

---

¹ Stockholms tingsrätt mål nr 13-1905-95 D.

² Svea hovrätt mål nr B 2048/95.

³ Falu tingsrätt mål nr B 1231-19.

⁴ Svea hovrätt mål nr B 7431-19.

294 vapen och 33 vapendelar förekommer i vapenregistret, vilket betyder att ingen person hade beviljats licens för de aktuella vapnen eller vapendelarna. Rätten konstaterade vidare att av dessa vapen hade sex pistoler, en ytterligare pistol eller pistolpipa samt en revolver anträffats och tagits i beslag från personer som inte haft rätt att inneha dessa vapen. De anträffade vapnen och vapendelarna hade serienumren tagits bort, helt eller delvis. Rätten ansåg att denna illegala försäljning av vapen var att bedöma som synnerligen grovt vapenbrott och att straffvärdet för detta låg på omkring fem års fängelse.

I Nacka tingsrätt dömdes i februari 2023 en vapenhandlare för grovt vapenbrott till fängelse i två år och tre månader.⁵ Tingsrättsdomen är överklagad och har därför inte vunnit laga kraft. Domen avsåg bland annat att vapenhandlaren i sin handelsrörelse innehaft och skjutit med ett till automatkarbin ändrat vapen.

Rapporter från Brottsförebyggande rådet

Enligt Brottsförebyggande rådets (Brå) rapport om brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2015 är en stor del av de synliga skjutvapen som cirkulerar i den kriminella miljön producerade i Tjeckien och forna Jugoslavien. En majoritet av dessa vapen bedöms ha sitt ursprung i militära förråd från tiden när östblocket föll och från inbördeskriget i det forna Jugoslavien. På olika sätt skingrades vapenförråden och vapnen finns nu utspridda över hela världen. Svenska skjutvapen, som jaktgevär och militära vapen, spelar idag en undanskymd roll i den kriminella miljön. Det förekommer även en inhemsk produktion av skjutvapen i Sverige. Tillverkning kan ske genom att delar importeras och vapen byggs ihop på plats, eller genom att kolsyrevapen och kasserade vapen byggs om till skarpa vapen.⁶ En genomgång av de skjutvapen som använts vid misstänkta mord, dråp och bankrån och som lett till åtal, visar att drygt tre fjärdedelar av de skjutvapen som användes och togs i beslag inte kunde kopplas till någon vapenlicens.⁷

Fram tills för några år sedan tillhörde Sverige de länder i Europa som hade relativt låga nivåer av dödligt våld. Under senare år har den svenska nivån dock stigit och ligger nu högre än i många andra länder. I fråga om dödligt våld med skjutvapen ligger Sverige idag mycket högt i den europeiska rangordningen. Den största ökningen avser dödsskjutningar mot unga vuxna.

---

⁵ Nacka tingsrätt mål nr B 6423-20.

⁶ Brottsförebyggande rådet. *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2015*. Rapport 2017:5.

⁷ Hagelin, B. (2012) *Skjutvapen använda i brott i Sverige 2000-2012*. Refererad i Brå-rapport 2017:5.

Forskningen visar att ökningen av det dödliga skjutvapenvåldet i Sverige är starkt förknippat med kriminella miljöer i utsatta områden.⁸

Regeringsuppdrag

Regeringen har gett Polismyndigheten, Tullverket och Åklagarmyndigheten i uppdrag att stärka arbetet för att minska tillgången till illegala vapen och motverka vapensmugglingen till Sverige.⁹ Enligt en myndighetsgemensam delredovisning av uppdraget kan skjutvapen hamna på illegala marknader genom att:

- avledas från den legala marknaden
- konstrueras eller byggas utifrån vapen eller vapendelar som inte klassas som tillståndspliktiga
- smugglas in i landet.

I delredovisningen konstateras att det inte med säkerhet går att uppskatta de tre olika angivna delarnas andel av de skjutvapen som finns i de kriminella miljöerna. Smuggling av vapen sker överlag i små volymer och lågfrekvent. Beslagen av vapen som Polismyndigheten eller Tullverket gör hamnar enligt redovisningen nästan alltid i intervallet mellan ett till tio vapen. I det största vapenrelaterade ärende som belyses i redovisningen smugglades cirka 200 vapen in i landet i omgångar.¹⁰

---

⁸ Brottsförebyggande rådet. *Dödligt skjutvapenvåld i Sverige och andra europeiska länder. En jämförande studie av nivåer, trender och våldsmetoder*. Rapport 2021:8

⁹ Regeringsbeslut. *Uppdrag att stärka arbetet för att minska tillgången till illegala vapen och motverka vapensmugglingen till Sverige*. Ju2022/02633.

¹⁰ Se Hovrätten över Skåne och Blekinges dom i mål nr B 134-18.

3 Styrning och ledning

3.1 Bakgrund

Rättsavdelningen ska enligt Polismyndighetens arbetsordning ha verksamhetsansvar för de ärenden som i arbetsordningens bilaga 4 förbehållits avdelningen och som bland annat avser vapenlagen (1996:67) och vapenförordningen (1996:70).

Chefen för rättsavdelningen är tillika processägare för nämnda verksamhet. Det innebär i huvudsak ett myndighetsövergripande ansvar att styra hur verksamheten ska ledas och utföras i syfte att se till att den som leder och utför verksamheten har rätt förutsättningar. I processansvaret ingår bland annat att utveckla verksamhetens arbetssätt och metoder samt att driva strategisk utveckling. Processansvaret får inte delegeras, men en processägare får enligt arbetsordningen inom egen avdelning fördela arbetsuppgifter inom processansvaret till en funktion eller organisatorisk enhet inom den egna organisationen.¹¹

Enligt Polismyndighetens strategiska verksamhetsplan behöver myndigheten bland annat säkerställa en styrning som stödjer en önskad förmågeutveckling. Processägare ska samverka och föra en fortlöpande dialog med andra berörda processägare och verksamhetsansvariga när de identifierar behov av förändrad förmåga.¹²

3.2 Iakttagelser

Chefen för rättsavdelningen har genom avdelningens handlägningsordning fördelat arbetsuppgifter inom processansvaret som bland annat rör verksamheten enligt vapenlagen och vapenförordningen till den organisatoriska enheten för förvaltningsrätt,¹³ det vill säga den nuvarande förvaltningsrättssektionen. De sju regionala förvaltningsrättssektionerna har verksamhetsansvar för att bland annat handlägga de ärenden enligt vapenlagen och vapenförordningen som fördelats enligt bilaga 3 i handlägningsordningen.

Samverkan mellan processägare och verksamhetsansvariga sker i ett samverkansforum inom det förvaltningsrättsliga området. Under 2022 hölls

---

¹¹ Polismyndigheten. *Polismyndighetens arbetsordning* (PM 2022:11).

¹² Polismyndigheten. *Polismyndighetens strategiska verksamhetsplan 2020–2024* (PM 2023:10).

¹³ Polismyndigheten. *Rättsavdelningens handlägningsordning* (RA 2021:2).

tolv möten. Enligt företrädare för förvaltningsrättssektionen är den nuvarande ordningen med samverkansforumet inte tydligt formulerad och i många frågor, som är av rättslig karaktär, saknar sektionen beslutsmandat. Då samverkansforumet upplevs ha många brister har ett arbete inletts för att förtydliga rollerna.

3.3 Bedömning

Chefen för rättsavdelningen har sedan 2017 haft ett tydligt och utpekat processansvar för verksamheten som rör vapenlagen och vapenförordningen. Trots att det finns ett samlat process- och verksamhetsansvar inom rättsavdelningen har arbetet med att utveckla arbetssätt och metoder inte kommit längre än vad som beskrivs i denna tillsynsrapport.

Det har lett till ett antal brister i ändamålsenliga och enhetliga arbetssätt, metoder, styrdokument samt kompetens inom området med tillståndsprövning och tillsynsskyldighet över vapenhandlare. Bristerna redovisas under respektive avsnitt i denna rapport.

4 Polismyndighetens regler på vapenområdet

4.1 Bakgrund

Polismyndighetens gällande föreskrifter och allmänna råd på vapenområdet omfattas av tre separata styrdokument som är relevanta för denna inspektion. Föreskrifterna, som är rättsligt bindande, avser bestämmelser om inköps- och försäljningsförteckningar,¹⁴ förvaring av skjutvapen¹⁵ samt vapenlagstiftningen.¹⁶ Föreskrifterna bygger på ett antal bemyndiganden¹⁷ enligt vapenförordningen (1996:70). De allmänna råden som knyter an till de bindande föreskrifterna är enligt 1 § författningssamlingsförordningen (1976:725) generella rekommendationer om tillämpning av en författning. För att meddela allmänna råd krävs inget bemyndigande från regeringen.

Föreskrifterna och de allmänna råden är antagna och publicerade under 2000, 2005 och 2009 av den dåvarande Rikspolisstyrelsen.¹⁸ Författningarna riktar sig både externt till allmänheten och företag samt internt till medarbetare som handlägger vapenärenden. Efter det att föreskrifterna och de allmänna råden trädde i kraft har de inte ändrats annat än med ett undantag.¹⁹ Sedan 2000 har emellertid vapenlagen ändrats 25 gånger och vapenförordningen 27 gånger.

4.2 Iakttagelser

Det framgår av ett uppdragsdirektiv²⁰ upprättat inom rättsavdelningen i augusti 2020 att föreskrifterna och de allmänna råden om vapenlagstiftningen ska revideras samt att ett internt styrdokument för vapenhandläggning ska tas

---

¹⁴ Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2000:30) om inköps- och försäljningsförteckningar m.m. enligt 5 kap. vapenförordningen (1996:70), FAP 551-4.

¹⁵ Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2005:4) om vapenhandlares och vissa sammanslutningars förvaring av skjutvapen m.m., FAP 556-2.

¹⁶ Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2009:13) om vapenlagstiftningen, FAP 551-3.

¹⁷ Jfr. 8 kap. 1 och 10 §§ regeringsformen.

¹⁸ Jfr. 2 § lagen (2014:580) med vissa bestämmelser med anledning av en ny organisation för polisen.

¹⁹ Polismyndighetens föreskrifter (PMFS 2016:4) om ändring i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2009:13, FAP 551-3) om vapenlagstiftningen, FAP 551-3. Författningen ersätter de allmänna råden i 5 kap. om synnerliga skäl för tillstånd för enskilda att inneha helautomatiska vapen och enhandsvapen samt innehåller föreskrifter om krav på aktivt medlemskap och särskild skjutskicklighet för enhandsvapen.

²⁰ Polismyndigheten, rättsavdelningen. Uppdragsdirektiv 2020-08-03. *Direktiv för revidering av FAP 551-3, samt framtagande av interna styrdokument för vapenhandläggning*, dnr A312.620/2019.

fram. Skälet som anges är att det finns ett antal formuleringar och beroenden som är nödvändiga att revidera samt att föreskrifterna har varit de enda myndighetsinterna styrdokument som vapenhandläggarna haft att förhålla sig till. Syftet med direktivet är att definiera vad som ska utföras och när arbetet ska vara klart.

Vidare framgår av direktivet att uppdraget med att revidera föreskrifterna och att ta fram det interna styrdokumentet påbörjades redan våren 2020. Arbetet ska färdigställas så att styrdokumentet kan träda i kraft senast vid årsskiftet 2021/2022. Något direktiv som avser revidering av de två övriga styrdokumentet på vapenområdet har inte tagits fram.

Av tillsynsenhetens intervjuer med företrädare för rättsavdelningens förvaltningsrättssektion framgår att förvaltningsrättsområdet varit eftersatt i många år och att arbetet med att ta fram nya styrdokument på vapenområdet ännu inte har färdigställts.

Vidare framgick att huvudfokus nu är att revidera föreskrifterna och de allmänna råden om vapenlagstiftningen. Inriktningen är att föreskrifterna och de allmänna råden om vapenlagstiftningen kommer att upphävas och ersättas av en ny föreskrift som riktar sig externt till enskilda. Därutöver kommer en handbok för handläggning av vapenärenden som riktar sig internt till medarbetare inom Polismyndigheten att tas fram. Revideringen beskrivs som ett komplext arbete med omfattande utredningar beroende på att förslag till en ny vapenlagstiftning måste beaktas samt införlivandet av ändringsdirektivet till vapendirektivet.

Det uppgavs att revideringen av styrdokumentet kommer att ske i två etapper. I den första etappen ändras föreskriften genom att de delar som riktar sig internt inom Polismyndigheten upphävs och ersätts med en handbok. I den andra etappen upphävs den resterande föreskriften och ersätts med en ny föreskrift samt en uppdaterad och utökad handbok.

Målsättningen är, enligt förvaltningsrättssektionen, att beredningen av den första etappen ska avslutas under hösten 2023 och att beredningen som avser den andra etappen ska avslutas före årsskiftet 2023/2024.

4.3 Bedömning

Tillsynsenheten kan konstatera att det gått tre år sedan arbetet med att revidera föreskrifterna påbörjades och att det ännu inte resulterat i några framtagna och beslutade styrdokument på vapenområdet. Det innebär att den problematik som föranledde rättsavdelningen att fatta beslut om att revidera föreskrifterna fortfarande föreligger.

Mot den bakgrunden är det angeläget att rättsavdelningen snarast slutföra arbetet med framtagning av förslag till nya styrdokument på vapenområdet så att beslut kan fattas och reglerna implementeras i verksamheten.

5 Förutsättningar för tillstånd till handel med skjutvapen

5.1 Bakgrund

Det krävs tillstånd enligt 2 kap. 1 § vapenlagen (1996:67) för att driva handel med skjutvapen. Närmare bestämmelser om vapenhandlartillstånd finns i 2 kap. 10–10 d §§.

För att beviljas tillstånd att bedriva handel med skjutvapen finns allmänna krav i 2 kap. 10 § första stycket vapenlagen. Av bestämmelsen följer att endast sökanden som med hänsyn till kunskap, laglydnad och övriga omständigheter är lämpliga att bedriva handel får beviljas tillstånd. Ett tillstånd får endast meddelas för handel som ska bedrivas yrkesmässigt.

Kravet på kunskaper om vapen, vapenhantering och vapenbranschen samt jakt- och vapenlagstiftning²¹ utgör grundläggande förutsättningar för den sökandes möjligheter att bedriva verksamheten på ett betryggande sätt.²²

Med laglydnad avses kravet på den sökandes skötsamhet och redbarhet. Det ska inte vara möjligt att få tillstånd att bedriva handel med skjutvapen och förfoga över ett stort antal vapen om den sökande dömts för exempelvis våldsbrott, vapenbrott eller ekonomisk brottslighet. Vid bedömningen bör dock den tid som förflutit från det att brottet begicks samt brottets straffvärde och omständigheter vid brottet beaktas. Även vissa beteenden som inte är straffbara men som kan påverka en sökandes möjligheter att på ett godtagbart sätt bedriva verksamheten bör vägas in i bedömningen. Det kan exempelvis vara fråga om missbruksproblem eller att inte fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna vad avser betalning av skatter och avgifter. Bedömningen bör även grunda sig på att den sökande inte har näringsförbud eller är försatt i konkurs.²³

En avgörande omständighet för att vapenhandeln ska anses bedrivas yrkesmässigt är att handeln är varaktig med en tillräcklig omfattning av affärshändelser. Den sökande bör kunna redovisa en beräknad omsättning med ett proportionerligt antal vapen och vapentyper i lager. Några tiotal vapentransaktioner per år har enligt förarbetena ansetts som en lämplig

---

²¹ Prop. 1990/91:130 s. 38.

²² Prop. 2011/12:109 s. 28.

²³ Prop. 2011/12:109 s. 28 och 37.

riktlinje för kravet på yrkesmässighet. Någon behovsprövning ur marknads-synpunkt ska dock inte göras.²⁴

Då det gäller juridisk person ska prövningen avse fysiska personer som har ett betydande inflytande över den juridiska personen, vilket framgår av 2 kap. 10 § andra stycket vapenlagen. Några särskilda kunskapskrav gäller dock inte för denna personkrets.

Om det sker förändringar av vem som har betydande inflytande över den juridiska personen ska det enligt 2 kap. 10 § tredje stycket vapenlagen anmälas till Polismyndigheten. En anmälan ska normalt ske senast samma dag som förändringen träder i kraft.²⁵

Av 2 kap. 10 a–10 b §§ vapenlagen följer att en juridisk person med tillstånd att bedriva handel ska ha en godkänd föreståndare och ersättare som ansvarar för verksamheten. Enligt 2 kap. 10 c § får endast den som uppfyller de allmänna kraven i 10 § första stycket samma kapitel godkännas som föreståndare eller ersättare.

Rikspolisstyrelsen har den 1 juni 2009 meddelat föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2009:13) om vapenlagstiftningen, FAP 551-3. Det innebär att de förändringar i vapenlagen som trädde i kraft den 1 juli 2012 inte är beaktade i föreskrifterna och de allmänna råden. Av 13 kap. 1–2 §§ framgår föreskrifter som avser tillståndsprövning och kunskapskrav samt allmänna råd om ordentlighet, pålitlighet och yrkesmässighet. Föreskrifterna och dess allmänna råd avser dock den äldre lydelsen av 2 kap. 10 § vapenlagen. Begreppen ordentlighet och pålitlighet, liksom förutsättningen att den sökande ska ha rätt att driva handel i allmänhet har i förarbetena²⁶ inte ansetts fylla någon självständig funktion och därför utgått ur lagtexten.

5.2 Iakttagelser

Prövning av kunskapskrav

En ansökan om att driva handel med skjutvapen, eller om godkännande av föreståndare och ersättare, görs enligt de anvisningar som finns på Polismyndighetens webbplats, polisen.se. Där tillhandahålls även ansökningsblanketterna som ska utgöra underlaget för myndighetens

---

²⁴ Prop. 1990/91:130 s. 39 och 60.

²⁵ Prop. 2011/12:109 s. 37.

²⁶ Prop. 2011/12:109 s. 28.

tillståndsprövning av vapenhandel samt godkännande av föreståndare och ersättare.

I de intervjuer som genomförts under denna inspektion uppger handläggarna att den sökande brukar komplettera uppgifterna i ansökningsblanketterna med en bilaga som innehåller beskrivningar av den sökandes, eller föreståndarens och ersättarens kunskaper samt utbildningar. De kunskaper och utbildningar som åberopas avser oftast erfarenhet av jakt och målskjutning, militär utbildning eller branscherfarenhet inom vapenhandeln. Det finns även exempel på att kunskapskravet styrkts genom intyg om utbildningar som anordnas av en större vapenhandlarkedja.

Handläggarna beskriver den fortsatta gången i kunskapsprövningen som ett intervjutillfälle med sökanden. Vid intervjun, som oftast hålls i Polismyndighetens lokaler, ställer handläggarna muntliga frågor till sökanden utifrån en lokalt framtagen frågemall. En tjänsteanteckning över resultatet upprättas och förs till akten tillsammans med sökandens inskickade underlag. Enligt uppgifter från handläggarna bedöms i regel de sökande ha erforderliga kunskaper. Endast i ett fall har kunskapskravet inte bedömts som uppfyllt.

Av intervjuerna med handläggarna framkommer att kunskapsprövningen har kommit att utvecklats olika utifrån lokala rutiner och checklistor inom grupperna i rättssektionerna. Det innebär att det inom Polismyndigheten finns variationer i hur kunskapsprövningen genomförs och hur uppgifterna i insända underlag och intervjusvar värderas. Det är en samstämmig uppfattning bland handläggarna att det föreligger ett behov av en nationell vägledning som ger förutsättningar för att göra enhetliga prövningar av kunskapskravet.

Den 29 mars 2023, under slutskedet av denna inspektion, fattade chefen för förvaltningsrättssektionen beslut om att införa ett nationellt framtaget kunskapsprov för vapenhandlare, föreståndare och ersättare. Kunskapsprovet ska enligt beslutet användas i verksamheten från och med den 3 april 2023.

Prövning av laglydnad och övriga omständigheter

Förutom kunskapskravet ska förutsättningarna för vapenhandlartillstånd även prövas utifrån den sökandes laglydnad. För att kontrollera att den sökande inte är dömd för brott, eller är skäligen misstänkt, eller står under åtal för brott som kan göra personen olämplig att handla med skjutvapen, söker handläggarna i ett antal it-system. I två av de tre inspekterade rättssektionerna görs sökningar även i ärenden som kan visa andra omständigheter som kan innebära att lämpligheten ifrågasätts.

För att undersöka om det förekommer missbruksproblem som talar för att sökanden inte kommer att kunna driva verksamheten på ett godtagbart sätt kontrolleras om den sökande varit föremål för ingripanden med stöd av lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.

I övrigt handlar lämplighetsbedömningen om att kontrollera att den sökande inte har näringsförbud eller är försatt i konkurs. Denna kontroll görs i två av de tre inspekterade rättssektionerna.

Vid en rättssektion begärs även ett yttrande från polisregionens underrättelseenhet då en ansökan om handelstillstånd kommit in.

Prövning av yrkesmässighet

Kravet på yrkesmässighet innebär att handläggaren behöver bedöma och avgöra om den sökandes verksamhet kommer att bedrivas yrkesmässigt och innebär att verksamheten ska bedrivas med viss varaktighet. Omfattningen är av avgörande betydelse och årsomsättningen bör vara i proportion till lagerhållningen.²⁷ Redan i ansökningsblanketten ska den sökande redovisa hur många skjutvapen av olika slag som ska hållas i lager samt lämna en beskrivning av handels- och förvaringslokaler.

Handläggarna beskriver i intervjuerna att det kan finnas vissa svårigheter att initialt få en fullständig bild av den blivande handelns yrkesmässighet. Det förekommer ofta att handläggaren i ärendet behöver kompletteringar eller preciseringar av den sökandes uppgifter, exempelvis tilltänkt kundkrets, öppettider och beräknad omsättning.

Även om den sökande inte uppfyller kravet på yrkesmässighet fullt ut förekommer det att tillstånd ändå beviljas. Den sökande upplyses då om att kravet på antal transaktioner till privatpersoner kommer att kontrolleras vid de årliga inspektionerna och att de har högst tre år på sig att påvisa att verksamheten överstiger riktmärket om minst 20 transaktioner.

5.3 Bedömning

Svårigheterna i ärendena som gäller ansökan om handelstillstånd kan variera. Frågorna som rör prövningen av kunskap, laglydnad och yrkesmässighet kräver handläggarkompetens och olika typer av undersökningar för att säkerställa att sökanden uppfyller kraven. Uppgifterna i ansökningshandlingarna kan också i många fall vara bristfälliga och i behov av kompletteringar, vilket i sin tur kan leda till att handläggningstiderna

---

²⁷ Prop. 1990/91:130 s. 60.

förlängs. Samtidigt finns även en risk att själva innebörden av begreppen kunskap, laglydnad och yrkesmässighet tolkas och tillämpas olika, vilket kan leda till att beslut fattas på felaktiga eller oklara grunder.

Prövningen har kommit att variera mellan de inspekterade rättssektionerna och det beror på att det finns skillnader i rutiner och kompetens, sätt att genomföra intervjuer samt att bedöma uppgifterna i ansökningar.

Ur rättssäkerhetssynpunkt och för att uppnå en nationell enhetlighet är det viktigt att det står klart vilka underlag som behövs för prövningen och framför allt hur dessa ska bedömas för att ärendena ska kunna handläggas sakligt och korrekt.

Beträffande det nationella kunskapsprovet för vapenhandlare, föreståndare och ersättare som beslutades den 29 mars 2023 kan inte tillsynsenheten bedöma om innehållet är relevant och svarar mot verksamhetens behov. Skälet är att tillsynsenhetens ärendegranskningar, intervjuer och verksamhetsbesök vid tidpunkten för införandet var avslutade. Det förutsätter att det nationella kunskapsprovet efter en tid utvärderas av rättsavdelningen, bland annat utifrån verksamhetens behov av stöd i handläggningen och krav på nationell enhetlighet med rättslig kvalitet.

6 Villkor

6.1 Bakgrund

Som framgår av 2 kap. 10 d § första stycket vapenlagen (1996:67) ska det i ett tillstånd att driva handel med skjutvapen anges vilka typer av skjutvapen och vilket antal av varje typ av skjutvapen som tillståndet avser. Tillståndet ger rätt att inneha de skjutvapen som angetts i tillståndet. Det innebär att ett handelstillstånd alltid ska begränsas till sin omfattning och att generella tillstånd inte får meddelas.²⁸

Enligt 2 kap. 10 d § andra stycket vapenlagen ger inte ett handelstillstånd rätt att inneha helautomatiska skjutvapen, annat än sådana som har tagits in för en viss köpare. Således ska en vapenhandlare kunna visa att det finns en behörig köpare till varje helautomatiskt vapen som handlaren vid ett givet tillfälle har i sin besittning.²⁹

Av 13 kap. 1 § Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2009:13) om vapenlagstiftningen, FAP 551-3, framgår även att det i ett tillstånd ska anges vilka typer av skjutvapen och antal av dessa som en handlare får inneha. I antalet ingår även vapen som handlaren har för kommissionsförsäljning, reparation och förvaring.

Ett handelstillstånd får med stöd av 2 kap. 10 d § första stycket vapenlagen förenas med villkor om hur skjutvapnen ska förvaras. I samband med att ett handelstillstånd beviljas kan Polismyndigheten vid behov förena tillståndet med förvaringsvillkor som innebär högre krav på förvaring än vad som framgår av de allmänna kraven i 5 kap. vapenlagen. I tillståndet ska enligt 5 kap. 1 § andra stycket vapenförordningen (1996:70) även platsen anges där handelsrörelsen får bedrivas. Rikspolisstyrelsen har meddelat föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2005:4) om vapenhandlares och vissa sammanslutningars förvaring av skjutvapen m.m., FAP 556-2.

Om handelstillståndet ska förenas med förvaringsvillkor bör det ske efter samma principer som avser bedömningen av förvaring enligt 2 kap. 5 § vapenlagen. Det innebär att antal vapen, dess farlighet samt beskaffenhet är avgörande för vilka förvaringsvillkor som ska meddelas.³⁰ Bestämmelsen är

---

²⁸ Landgren, F., & Åberg, K. (2023). *Vapenlagen: En kommentar*, 2:1 uppl. Stockholm: Norstedts Juridik s. 142.

²⁹ Prop. 1999/2000:27 s. 46 och 93.

³⁰ Prop. 1990/91:130 s. 42.

enligt förarbetena inte tillämplig på redan meddelande tillstånd. Förvaringsvillkor som avser sådana tillstånd bör dock kunna beslutas med stöd av 5 kap. 5 § vapenlagen när det finns anledning att höja säkerhetsnivån på förvaringen. Det kan vara aktuellt om tillståndshavaren inte följt de allmänna förvaringsbestämmelserna eller om risken för obehörig åtkomst till vapnen har ökat av något skäl.³¹

En handelsrörelse får enligt 5 kap. 4 § vapenförordningen inte påbörjas förrän Polismyndigheten godkänt de lokaler och andra utrymmen som är anordnade för förvaring av vapen.

6.2 Iakttagelser

Antal och typer av vapen

Tillsynsenheten har genomfört ärendegranskningar som bland annat avser utformningen av handelstillstånden. Alla gällande tillstånd i fem län per den 31 december 2020 inom de inspekterade rättssektionerna har granskats.

Till vissa tillstånd har ett stort antal vapen i lager beviljats i förhållande till den årliga omsättningen. Beträffande vapentyper finns det exempel på vapenhandlare som beviljats tillstånd att inneha och lagerhålla 50 elpistoler och 50 pepparsprayer. I ett annat fall hade ett tillstånd beviljats för tårgasanordningar. Det finns även exempel på villkor i tillstånden som enbart hänvisar till lag eller föreskrifter utan att förändra något som redan gäller.

I intervjuerna uppger flera handläggare att sökanden normalt beviljas det antal vapen som den ansöker om förutsatt att det i övrigt finns en förvaring som kan godkännas. Generellt görs ingen noggrannare behovsprövning av antalet vapen och vapentyper i förhållande till omsättning och kundkrets. Det förefaller också som oklart på vilka grunder som vapentyper som inte är avsedda för civilt bruk såsom elpistoler, pepparsprayer och tårgasanordningar har beviljats. Beträffande villkor i tillstånden som enbart hänvisar till lag eller föreskrifter utan att förändra något har dessa förklarats med att det är formuleringar enligt äldre tillstånd som har fått tjäna som förlaga.

---

³¹ Landgren, F., & Åberg, K. (2023). *Vapenlagen: En kommentar*, 2:1 uppl. Stockholm: Norstedts Juridik s. 118, 142 och 187.

Förvaringsvillkor

De intervjuer som tillsynsenheten genomfört visar att rättssektionernas arbete med förvaringsvillkoren varierar betydligt. Vid en rättssektion tas frågan om säker förvaring av skjutvapen upp med den sökande redan vid det första intervjutillfället. En eller flera handläggare besöker också den plats där verksamheten ska bedrivas för att besiktiga lokaler och tänkta utrymmen för vapenförvaring. De begär även in intyg eller certifikat som visar att larm, valv och värdeskåp uppfyller villkoren för förvaring. Dokumentationen sparas i akten. Vid platsbyggda valv görs uppföljningar under byggnationen. Tidigare kunde handläggare få hjälp av specialister vid Säkerhetspolisen med bedömningen av förvaringen, men det är inte längre möjligt.

Vid en annan rättssektion är det handläggaren av tillståndsärendet, som inte har någon särskild kompetens vad avser vapenförvaring, som besöker vapenhandlaren i dennes lokaler. Handläggaren tar bilder på lokalen och den tänkta förvaringen samt inforrar intyg på larm och klassificeringar av värdeförvaringstekniker utifrån en checklista som rättssektionen har. Dokumentationen förvaras i akten i tillståndsärendet.

Den tredje inspekterade rättssektionen har löst frågan genom att en medarbetare med kompetens inom området ansvarar för att godkänna larm, lokaler och andra utrymmen avsedda för förvaring av skjutvapen hos nya vapenhandlare. När förvaringen godkänts ges klartecken till tillståndshandläggaren. I vilken utsträckning som godkännandet dokumenterades kände inte de intervjuade handläggarna till, men uppgav att handlingar eller andra dokumenterade uppgifter som avser grunderna för godkännandet inte finns tillgängliga i ärendeakterna.

Intervjuerna och ärendegranskningen visar att de inspekterade rättssektionerna utformar tillstånden avseende förvaring på tre olika sätt:

1. Det framgår inte av tillståndshandlingen hur de lagerhållna skjutvapnen i vapenhandeln ska förvaras.
2. Förvaringsvillkoren i tillståndshandlingen hänvisar till vapenförfattningarnas allmänna bestämmelser. Det framgår inte direkt av tillståndshandlingen vilken förvaring som gäller för den enskilda vapenhandeln.
3. Villkoren för hur skjutvapnen ska förvaras i vapenhandeln är specificerade. I tillståndshandlingen anges även vad som gäller för larm och beskaffenhet på exempelvis dörrar till valv.

I en inspekterad rättssektion anges förvaringsvillkoren som en hänvisning till de allmänna bestämmelserna. I de två andra inspekterade rättssektionerna används alla tre sätten. Av ärendegranskningen framgår även att

handelstillstånd som avsåg stora mängder skjutvapen inte hade förenats med några förvaringsvillkor.

Gruppcheferna vid de tre inspekterade rättssektionerna har vid respektive intervju tillfrågats om förvaringsvillkorens utformning. Frågor har även ställts om i vilken utsträckning det är förenat med svårigheter att kontrollera förvaringen i samband med den årliga inspektionen om förvaringsvillkoren inte är specificerade i tillstånden. Gruppcheferna uppger att ett skäl till variationerna är att det inte finns några nationella anvisningar om hur förvaringsvillkor ska utformas. En annan omständighet är att nuvarande handlägningsrutiner vid rättssektionerna i huvudsak har överförts från det som gällde före 2015 vid de dåvarande 21 polismyndigheterna, med skillnader i tillämpning och varierande handlägningsrutiner som följt.

6.3 Bedömning

Tillsynsenheten anser att prövningen av handelstillståndet till sin omfattning och att begränsa antalet vapen och vapentyper till det som behövs utifrån en rimlig omsättning i den tänkta handeln utgör en betydelsefull del av tillståndshandläggningen. Inspektionen har dock visat att tillstånd i många fall beviljats på basis av den sökandes egna önskemål om antal vapen och vapentyper utan någon behovsprövning.

Förutom prövningen av handelstillståndets omfattning ska Polismyndigheten också göra bedömningen av vilka särskilda förvaringsvillkor som är motiverade i det enskilda ärendet. Oavsett om det gäller allmänna förvaringskrav eller om det finns behov av att förena tillståndet med särskilda förvaringsvillkor som innebär högre krav, anser tillsynsenheten att dessa ska utformas så att det klart framgår av tillståndshandlingarna vad som avses. Det är av rättssäkerhetsskäl av stor vikt att bestämmelserna om förvaring tillämpas på ett likformigt och enhetligt sätt vid handläggning och beslut, oavsett var i landet den sökande finns eller vid vilken rättssektion som ärendet handläggs.

Vid varje beslut som rör handelstillstånd ska uppgifter som är relevanta och har betydelse för beslutet dokumenteras. Polismyndighetens godkännande av lokaler och andra utrymmen för förvaring av vapen är av betydelse för vapenhandeln. Det innebär att det ska framgå när godkännandet gjorts och av vem.

Förvaringsvillkoren, oavsett om det är allmänna eller särskilda krav, bör vara specificerade i tillståndet eller dess bilaga så att det klart framgår vad som gäller för den enskilda vapenhandeln. Det underlättar dels för tillståndshavaren, dels för de medarbetare som genomför den årliga tillsynen.

Dokumentationsskyldigheten enligt 27 § förvaltningslagen (2017:900) syftar till att garantera rättssäkerheten och är en förutsättning för insyn i Polismyndighetens handläggning och beslut. En tydlig och informativ dokumentation utgör även ett adekvat underlag vid ett överklagande eller vid en utredning om misstänkt brott mot exempelvis förvaringsvillkoren.

Enligt 32 § förvaltningslagen ska ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt innehålla en klargörande motivering om det inte är uppenbart obehövt. Mot bakgrund av att särskilda förvaringsvillkor ska meddelas om kraven ställs högre än de i vapenlagen angivna allmänna kraven ska besluten motiveras som huvudregel. Det kan dock bli aktuellt att tillämpa undantagsregeln i de fall som Polismyndigheten helt tillgodoser vapenhandlarens önskemål och uppgifter om förvaring.

Inspektionen har visat att det finns tillämpningssvårigheter av bestämmelserna och brister i enhetlighet som avser villkorsprövningen. Brister i enhetlighet finns såväl inom som mellan rättssektionerna. Antal beviljade vapen och vapentyper samt villkor för förvaring som har beviljats på oklara grunder innebär risker för att vapen hamnar i orätta händer och avleds till den illegala marknaden.

Rättsavdelningen behöver se över och förbättra arbetet med villkorsprövningen för att uppnå en nationell enhetlighet och saklig tillämpning av de bestämmelser som avser villkor och förvaring.

7 Handläggning och beslutsfattande

7.1 Bakgrund

Av 2 § förordningen (2022:1718) med instruktion för Polismyndigheten framgår bland annat att myndigheten ska bedriva verksamheten på ett rättssäkert och enhetligt sätt. Enligt 1 kap. 2 § Polismyndighetens arbetsordning³² ska myndigheten arbeta över hela landet som en myndighet på ett effektivt, rättssäkert och enhetligt sätt.

I 9 § första stycket förvaltningslagen (2017:900) finns ett allmänt skyndsamhetskrav som innebär att varje ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. I andra stycket anges att handläggningen ska vara skriftlig.

Ärenden ska enligt 20 § myndighetsförordningen (2007:515) avgöras efter föredragning. Myndigheten får i arbetsordningen eller i ett särskilt beslut bestämma att ärenden som avgörs av någon annan person än myndighetens chef inte behöver föredras.

Av 5 kap. 42 § Polismyndighetens arbetsordning följer att vissa beslut som anges i arbetsordningens bilaga 4 är förbehållna rättsavdelningen. Avdelningen ska i sin handläggningsordning ange i vilken omfattning andra medarbetare än avdelningschefen har behörighet att fatta dessa beslut.

Av bilaga 3 i rättsavdelningens handläggningsordning³³ framgår bland annat att handläggare inom förvaltningsrättsområdet har behörighet att fatta beslut om tillstånd att driva handel med skjutvapen, yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation samt att godkänna vapenhandels föreståndare och ersättare. För beslut om återkallelse av tillstånd att bedriva handel eller att ta emot skjutvapen för reparation eller översyn är behörigheten lägst gruppchef.

En av förutsättningarna för att en medarbetare ska anses som behörig att fatta ett enskilt beslut är att medarbetaren har fått arbetsuppgiften fördelad till sig av överordnad chef, vilket framgår av 5 kap. 42 § Polismyndighetens arbetsordning. Vid fördelning ska lämplighet, erfarenhet, skicklighet och utbildning inom verksamhetsområdet beaktas. Det innebär att det är kompetensen som är styrande för vilka beslut medarbetaren får fatta. Vid fördelning av ett ärende på handläggare ska chefen enligt 6 kap. 4 § särskilt beakta ärendets sakinhåll och svårighetsgrad samt bedöma om

---

³² Polismyndigheten. *Polismyndighetens arbetsordning* (PM 2022:11).

³³ Polismyndigheten. *Rättsavdelningens handläggningsordning* (RA 2021:2).

handläggningen kan utföras med kvalitet och säkerhet. En överordnad chef får enligt 6 kap. 7 § alltid överta handläggningen av och avgörandet i ett ärende inom den egna verksamheten.

Ett ärende ska enligt 6 kap. 15 § föredras om chefen för den organisatoriska enhet till vilken ärendet har fördelats bestämt det eller om det annars är särskilt reglerat.

7.2 Iakttagelser

Kompetensfrågor

Under intervjuerna med de mer erfarna handläggarna har de beskrivit att det före ombildningen av polisen till en sammanhållen polismyndighet 2015 fanns en årlig tvådagarskonferens för vapenhandläggare som anordnades av den dåvarande Rikspolisstyrelsen. Konferensen behandlade allmän vapenhandläggning men innehöll även frågor om vapenhandlarärenden. Konferensen var uppskattad då det skapade tydlighet i hur bedömningar skulle göras. Dessutom möjliggjorde konferenserna för deltagarna att skapa nätverk som ett stöd i det dagliga arbetet. Efter ombildningen har det dock inte funnits några konferenser eller liknade för frågor om vapenhandlarärenden. Ett förslag till en veckolång utbildning för handläggare av vapenhandlarärenden togs fram 2019, men genomfördes inte.

I en av de inspekterade rättssektionerna fanns det möjlighet att genomgå en externt anordnad tvådagarsutbildning i förvaltningsrätt med inriktning på offentlighet och sekretess. Det har även funnits möjligheter att genomgå regionalt anordnad utbildning i säker vapenhantering. De intervjuade beskriver att de fått lära sig att handlägga vapenhandlarärenden av någon erfaren kollega och genom självstudier. Det framkommer samstämmiga uppgifter i intervjuerna att det finns ett behov av kompetensutveckling inom området och att avsaknaden av kompetensutvecklingsinsatser är ett skäl till en bristande nationell enhetlighet i handläggningen.

Företrädare för förvaltningsrättssektionen har uppgett att de under 2022 började med att ta fram ett utbildningsmaterial och handläggarstöd avseende handläggning av vapenhandlartillstånd och den årliga tillsynen över vapenhandel och reparatörer.

Den 29 mars 2023, under slutskedet av denna inspektion, fattade chefen för sektionen för förvaltningsrätt beslut om att införa handläggarstöd för tillståndsärenden avseende vapenhandel samt för att ta emot skjutvapen för reparation eller översyn. Stödet som även innehåller checklistor för den årliga tillsynen över vapenhandel och kontroll av vapenreparatörer ska enligt

beslutet användas i verksamheten från och med den 3 april 2023. Berörd personal ska enligt beslutet även ta del av de digitala föreläsningar som publicerats på Polismyndighetens intranät.

Beredning och beslut

Under 2021 inkom totalt 30 ansökningar till Polismyndigheten om nytt vapenhandlartillstånd. Ansökningarna handläggs vid någon av de sju regionala rättssektionerna och under 2021 handlades mellan två och sju ansökningsärenden per sektion. Den genomsnittliga handläggningstiden, från det att ansökan kom in till dess att beslut fattades, uppgick till ca 28 veckor.³⁴ Det har inte med säkerhet kunnat fastställas hur många medarbetare det finns inom rättssektionerna i landet som får handlägga handelstillstånd och utöva tillsyn över vapenhandlare, men en uppskattning är att det handlar om över hundra handläggare.

När ett ärende om handelstillstånd bedöms som färdigberett fattar Polismyndigheten beslut om tillstånd ska beviljas eller avslås. Beslutet fattas antingen av den handläggare som berett och handlagt ärendet eller av en gruppchef efter föredragning av handläggaren.

Vid två av de tre inspekterade rättssektionerna bereder och beslutar handläggaren ensam tillstånden. Gruppchefen i en av dessa rättssektioner var dock alltid involverad i ärendehandläggningen. I den tredje rättssektionen föredrar handläggaren ärendet för gruppchefen som beslutar om tillståndet. Som skäl till att gruppchefen beslutar angavs att ärendena generellt innebär flera svåra bedömningar och att ärendet är att hänföra till så kallade sällanärenden. Omprövningsärenden föredras för gruppchef som beslutar om erinran, återkallelse eller att ärendet avslutas utan åtgärd.

Under intervjuerna med handläggare har uppfattningar framkommit om att handelstillstånden bör avgöras av en gruppchef efter föredragning. Några handläggare upplever sig ha otillräcklig kompetens och erfarenhet av arbetet med tillstånden. Andra upplever svårigheter med att både bereda och fatta beslut i ett och samma ärende som dessutom är komplicerat och sällan förekommande. Samtidigt finns det handläggare som anser det som oproblemiskt att både bereda och fatta beslut i dessa ärenden.

En rättssektion, som inte är föremål för denna inspektion, har fördelat ansvaret med handläggningen av vapenhandlartillstånd och tillsynen över vapenhandlare mellan olika grupper på sektionen. Gruppen som utför den

---

³⁴ Källa: Polisens ärendehanteringssystem för allmänna ärenden (Pär).

årliga tillsynen ansvarar också för godkännande av lokaler och andra utrymmen för förvaring av skjutvapen.

Enligt uppgifter från handläggare och gruppchefer varierar handläggnings-tiderna, oftast beroende på hur komplett ansökan bedöms vara då den inkommer till Polismyndigheten. Omfattningen av begärda kompletteringar och arbetet med att inhämta intyg och certifikat, godkänna lokaler och förvaringsutrymmen men även tiden för att inhämta vägledning från chefer och förvaltningsrättssektionen förlänger handläggningstiden. Flera handläggare, men även gruppchefer, har ingen uppfattning om hur lång en normal handläggningstid är. En målsättning som har nämnts är att handläggningstiden bör vara ca en månad, men det förekommer också uppgifter som tyder på att tiderna är betydligt längre än så.

Exempel från ärendegranskningen visar att handelstillstånd återkallats av en handläggare som inte varit behörig. I ett annat exempel tog det sju månader från det att en ansökan från en vapenhandlare om att utöka antalet vapen till dess att beslut fattades.

7.3 Bedömning

Med utgångspunkt i Polismyndighetens arbetsordning och rättsavdelningens handläggningsordning fördelar en gruppchef vid en rättssektion behörighet till handläggare att fatta beslut i ärende som rör handelstillstånd. Det ligger därmed ett ansvar på gruppchefen att fördela arbetsuppgifter till en handläggare utifrån dennes erfarenhet, skicklighet och utbildning. Samtidigt är det gruppchefens ansvar att bedöma svårighetsgraden i varje enskilt ärende.

Det är förenat med svårigheter att upptäcka brister i handläggningen av beviljade handelstillstånd jämfört med ärenden som lett till överklagande. Trots det gör inte rättssektionerna någon systematisk uppföljning eller granskning av den rättsliga kvaliteten i ärenden under handläggning eller av beviljade tillstånd. Inte heller har förvaltningsrättssektionen tagit initiativ till någon uppföljning av den rättsliga kvaliteten. Det innebär en risk för bristande enhetlighet i rättstillämpningen och att ärendehandläggning och beslut inte sker enligt gällande lagstiftning. Brister i exempelvis förvaringsvillkor och tillståndens omfattning medför i sin tur även en risk för snedvriden konkurrens inom branschen, vilket gynnar företag som inte behöver konkurrera på lika villkor.

En utgångspunkt vid ombildningen av polisen 2015 var att använda resurserna mer effektivt, bland annat mot bakgrund av att flera organisatoriska enheter var för små för att uppnå effektivitet och kvalitet

inom alla områden och funktioner. De små ärendevolymer som vapenhandlartillstånden utgör och som kan fördelas på ett stort antal handläggare utgör ett hinder mot en effektiv organisation och riskerar dessutom att rättssäkerheten eftersätts. Rättsavdelningen bör därför överväga att koncentrera handläggningen av handelstillstånd till färre handläggare i syfte att öka enhetligheten och effektivisera handläggningen.

Generellt anses tillståndsgivning och tillsynsverksamhet som riskutsatta områden för otillåten påverkan och korruption. Särskild uppmärksamhet bör därför ägnas åt oegentlighetsriskerna genom att de verksamhetsansvariga cheferna och processägaren identifierar och hanterar risker i verksamheten inom ramen för intern styrning och kontroll. Medarbetare som handlägger handelstillstånd och utövar tillsyn över vapenhandlare bör också involveras i arbetet då de ofta har en god kännedom om vilka risker som är förknippade med verksamheten.

Genom att undvika ensamhandläggning där medarbetare både handlägger och fattar beslut i samma ärende bör riskerna för att saklighet och opartiskhet rubbas under handläggning och myndighetsutövning minska. För att förebygga otillåten eller otillbörlig påverkan och säkerställa den rättsliga kvaliteten i ärendehandläggningen bör rättsavdelningen i sin handläggningsordning ange att gruppchef, eller handläggare med särskild delegation, är lägsta nivå med behörighet att fatta beslut i ärenden om handelstillstånd.

Beträffande det handläggarstöd med checklistor och de digitala föreläsningar som beslutades den 29 mars 2023 kan inte tillsynsenheten bedöma om innehållet är relevant och svarar mot efterfrågad utbildning och krav på annat stöd i handläggningen. Skälet är att tillsynsenhetens ärendegranskningar och verksamhetsbesök vid denna tidpunkt var avslutade.

Det framtagna handläggarstödet, checklistorna och de digitala föreläsningarna förutsätter dock att de efter en tid utvärderas av rättsavdelningen, bland annat utifrån lärandemål, målgruppernas behov av stöd i handläggningen och krav på nationell enhetlighet med rättslig kvalitet.

8 Vapenreparatörer

8.1 Bakgrund

Tillstånd krävs enligt 2 kap. 1 § vapenlagen (1996:67) för att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn. Ansökan ska enligt 8 kap. 1 § vapenförordningen (1996:70) göras skriftligen och innehålla uppgifter om den sökande och om vilka vapentyper ansökan avser samt hur mottagna vapen ska förvaras. Bestämmelsen om tillståndskravet är dock inte straffsanktionerad.

Av 16 kap. 2 § Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2009:13) om vapenlagstiftningen, FAP 551-3, framgår att polismyndigheten vid prövning av en ansökan om reparationstillstånd ska ta hänsyn till den sökandes allmänna lämplighet att tillfälligt inneha vapen av det slag som det är frågan om. Tillståndet kan begränsas till vissa vapentyper.

En ansökan om tillstånd att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn görs enligt anvisningar som finns på Polismyndighetens webbplats, polisen.se. Där tillhandahålls även en ansökningsblankett.

Skjutvapen får enligt 4 kap. 3 § vapenlagen lämnas till och tillfälligt innehas av den som får driva handel med sådana vapen eller den som har tillstånd att ta emot skjutvapen för reparation eller översyn. För reparation eller översyn får vapen också lämnas till den som skulle ha rätt att låna och självständigt handha vapnet.

Polismyndigheten kan återkalla tillståndet enligt 6 kap. 3 § vapenlagen.

8.2 Iakttagelser

Det är inte författningsreglerat vad som krävs för att en allmän lämplighet ska anses vara uppfylld. I intervjuerna har prövningen av en sökandes lämplighet i ärenden som rör tillstånd för reparation eller översyn beskrivits som liknande den som görs i ärenden för vapenhandlartillstånd. För att kontrollera att den sökande inte är dömd för brott, är skäligen misstänkt, eller står under åtal för brott som kan göra att personen är olämplig att hantera skjutvapen, söker handläggarna i ett antal it-system. Däremot finns det inga uppställda kunskapskrav för en sökande för reparationstillstånd eller några anvisningar om vad som anses utgöra ett yrkesmässigt bedrivande.

Inför den ärendegranskning som genomfördes inom ramen för denna inspektion har tillsynsenheten begärt uppgifter från rättsavdelningen om gällande tillstånd för att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller

översyn. Två inspekterade rättssektioner hade tillståndshandlingar sparade i pärmar. Från den tredje rättssektionen lämnades i ett första skede uppgifter om att det i ett län inte fanns några gällande reparationstillstånd. Uppgiften korrigerades senare under inspektionens verksamhetsbesök och fem gällande tillstånd redovisades. Vid intervjuerna har det framkommit att tillståndshandlingarna som tillsynsenheten begärde ut inte hade hittats i det första skedet samt att det generellt är förenat med svårigheter att få ut tillförlitliga uppgifter om tillstånd som gäller reparation eller översyn ur Polismyndighetens ärendehanteringssystem (Pär).

Företrädare för förvaltningsrättssektionen har vid intervjuer bekräftat att ärendehanteringssystemet Pär innefattar många brister och varken är användarvänligt eller stabilt, men att bristerna inte är möjliga att åtgärda. En vidareutveckling av behövliga funktioner är inte möjliga eftersom it-avdelningen konstaterat att det riskerar leda till oöverskådliga följdproblem. Pär ska avvecklas i sin helhet i januari 2025 och ersättas av ett nytt system för de förvaltningsrättsliga ärendena där vapentillstånd även ingår. Arbetet är påbörjat under våren 2022. Från rättsavdelningens sida pågår kravställning utifrån de behov som finns i processerna. Vapenprocessen är först ut och ska vara driftsatt till årsskiftet 2024/2025.

8.3 Bedömning

Denna inspektion har visat att Polismyndigheten inte har någon säker och samlad bild över antalet tillstånd för att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn. Det saknas också uppgifter som med säkerhet kan visa i vilken omfattning som myndigheten har kontrollerat vapenreparatörernas reparationsförteckningar. Granskningen har även visat att kontroller inte har genomförts mer än med några undantag.

Problemet med att få en samlad bild över antalet tillstånd för att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn har sedan länge varit känt. Det innebär en risk för att kontroller inte genomförs hos vapenreparatörer och att Polismyndighetens förutsättningar för att upptäcka fel och återkalla tillstånd försämras.

I avvaktan på att ett ärendehanteringssystem utvecklas och driftsätts inom Polismyndigheten bör rättsavdelningen på något annat sätt skaffa sig kontroll över samtliga beviljade tillstånd att yrkesmässigt ta emot skjutvapen för reparation eller översyn.

9 Tillsynsskyldigheten över vapenhandlare och vapenreparatörer

9.1 Bakgrund

Polismyndigheten ska enligt 2 kap. 2 och 10 §§ vapenlagen (1996:67) pröva frågor om tillstånd att driva handel med skjutvapen.

Bestämmelser om Polismyndighetens tillsynsskyldighet över vapenhandlare finns i 5 kap. 8 § vapenförordningen (1996:70). Myndigheten ska se till att de skjutvapen som innehas av handlare förvaras på föreskrivet sätt. Inköps- och försäljningsförteckningar med bilagor ska granskas minst en gång om året och lagret av skjutvapen ska kontrolleras när det finns anledning därtill. Vapenhandlarens skyldigheter i samband med myndighetens tillsyn över verksamheten framgår av 5 kap. 9 § vapenförordningen.

Den som tar emot skjutvapen för reparation eller översyn är enligt 8 kap. 2 § vapenförordningen skyldig att föra anteckningar i en särskild reparationsförteckning över mottagna vapen. Förteckningen ska hållas tillgänglig för Polismyndigheten och bevaras under tio år.

Polismyndigheten har enligt 8 kap. 2 § andra stycket bemyndigats att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska finnas i reparationsförteckningen och hur den ska föras. Sådana föreskrifter framgår av 16 kap. 1 och 3 §§ Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2009:13) om vapenlagstiftningen, FAP 551-3. Av ett allmänt råd till 16 kap. 3 § framgår att polismyndigheten minst en gång per år bör låta granska en vapenreparatörs reparationsförteckning.

I övrigt finns inget bemyndigande för Polismyndigheten att meddela föreskrifter om vad som ska gälla vid kontroll av den som tar emot skjutvapen för reparation eller översyn.

Enligt 9 § polislagen (1984:387) ska en polisman som får kännedom om ett brott som hör under allmänt åtal rapportera detta till sin förman så snart det kan ske. En anställd vid Polismyndigheten ska enligt 14 § polisförordningen (2014:1104) underrätta sin förman om sådana förhållanden i polisarbetet som förmannen bör känna till. Av 20 kap. 1 § brottsbalken följer bland annat att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning, genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften, ska dömas för tjänstefel.

Ett tillstånd att driva handel med skjutvapen ska återkallas av Polismyndigheten med stöd av 6 kap. 3 § vapenlagen om tillståndshavaren

inte längre driver yrkesmässig handel, om förutsättningar för tillstånd inte längre finns eller om det finns någon annan skälig anledning. Tillståndet får också återkallas om tillståndshavaren åsidosatt en bestämmelse enligt vapenlagen eller ett villkor som meddelats med stöd av lagen. Bestämmelserna gäller på motsvarande sätt för tillstånd att ta emot skjutvapen för reparation eller översyn.

Allmänna råd om återkallelse finns i 18 kap. Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vapenlagstiftningen, FAP 551-3. Där framgår även allmänna råd om ett informellt förfarande, inom ramen för polismyndighetens tillsynsuppgifter, att i vissa fall erinra en tillståndshavare om vapenlagstiftningens bestämmelser.

Av 13 kap. 4 § Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om vapenlagstiftningen FAP 551-3 framgår att polismyndigheten har en årlig uppgiftsskyldighet. De uppgifter som varje år ska samlas in avser antalet vapenhandlartillstånd vid utgången av det föregående kalenderåret samt antal och vilka vapenhandlare som under det föregående kalenderåret inspekterats. Vidare ska uppgifter lämnas om vapenhandlarnas inköps- och försäljningsförteckningar har förts i enlighet med bestämmelserna. Därutöver ska också uppgifter lämnas om vapenhandlarnas förvaring överensstämmer med Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2005:4) om vapenhandlares och vissa sammanslutningars förvaring av skjutvapen m.m., FAP 556-3. Slutligen ska uppgifter lämnas om kontrollernas omfattning samt hur dessa har genomförts.

Justitieombudsmannen (JO) har i ett initiativärende utrett frågan om de dåvarande polismyndigheternas tillsynsskyldighet över vapenhandlare. Av polismyndigheternas uppgifter till JO hade ungefär hälften av landets vapenhandlare under 2001 inte varit föremål för någon tillsyn. JO uttalade att polismyndigheternas uppgift att granska vapenhandlarna är en skyldighet som ska fullgöras minst en gång varje år och framhöll att det inte finns någon laglig möjlighet att underlåta att utföra uppgiften. Granskningen utmynnade i kritik mot samtliga de polismyndigheter som inte hade utövat tillsyn över vapenhandlarna på föreskrivet sätt.³⁵

---

³⁵ JO:s beslut den 12 september 2002 i ärende 1149-2002.

9.2 Iakttagelser

Tillsynsskyldighetens genomförande

Det finns en årsplanering vid varje inspekterad rättssektion där det framgår när tillsyn över vapenhandlarna ska göras under året. Tillsynstillfällena är spridda över året för att minska förutsägbarheten när en tillsyn kan komma att ske. Planeringen justeras dock löpande med anledning av andra uppkomna ärenden eller åtaganden, vilket leder till att de flesta tillsynstillfällena koncentreras till slutet av kalenderåret.

I de flesta fallen görs oanmälda besök hos vapenhandlarna. Om vapenhandlaren har en handel med låg omsättning och utan fasta öppettider eller driver rörelsen i sin bostad brukar dock tillsyn aviseras i förväg.

Som ett underlag inför en tillsyn tas föregående års inspektionsprotokoll fram för att kontrollera om eventuella brister och anmärkningar kvarstår. Vid två av de inspekterade rättssektionerna görs samma registerslagningar inför den årliga tillsynen som vid handläggningen av en ansökan om handelstillstånd. Vid den tredje rättssektionen görs dock inga registerslagningar alls. Som skäl anges att registerslagningar inte framgår av den checklista som rättssektionen använder sig av.

Det är oftast två handläggare av vapenhandlartillstånd, eller i vissa fall en gruppchef och en handläggare, som genomför den årliga tillsynen. Vid tillsynen kontrolleras uppgifterna i handelns inköps- och försäljningsförteckningar samt rekvisitioner och eventuella tullhandlingar. De skjutvapen och tillståndspliktiga vapendelar som finns i handeln kontrolleras utifrån vapentyp och antal samt uppgifter i inköps- och försäljningsförteckningar, främst genom stickprovskontroller. Därutöver kontrolleras handelns vapenförvaring och larm.

Under en tillsyn kan det uppstå svårigheter med att klarlägga och bedöma om förvaring och larm uppfyller uppställda krav. Det kan handla om att fastställa om något har ändrats i förvaringslokalen sedan den senaste tillsynen och som i sin tur kan påverka inbrottsskyddet. Bedömningen av platsgjutna valv och otydliga förvaringsvillkor är andra osäkerhetsfaktorer. Detta resulterar i skillnader i hur kontrollerna genomförs och dokumenteras i inspektionsprotokollen.

Även tillsynsmetoderna att kontrollera handelns skjutvapen skiljer sig åt. Vissa handläggare kontrollerar endast ett urval av vapen som finns synliga i handeln och jämför dessa med inköps- och försäljningsförteckningarna. Andra handläggare begär också att vapenhandlaren visar upp ett gjort urval

av lagerhållna vapen och jämför därefter dessa med uppgifterna i inköps- och försäljningsförteckningarna.

Om en vapenhandlare levererar vapen till en annan vapenhandlare ska uppgifterna föras in i respektive handlares inköps- och försäljningsförteckningar. I de fall som en vapenhandlare som förvärvat skjutvapnen underlåter att föra in uppgifterna i förteckningen är sannolikheten för att detta uppmärksammas vid en tillsyn i det närmaste obefintlig då det inte finns några it-system som möjliggör kontroll. Den enda möjligheten till kontroll är att fysiskt besöka båda vapenhandlarna och kontrollera förteckningarna, vilket normalt inte görs.

Den genomförda ärendegranskningen har visat att det under tillsyn av vapenhandel upptäcks skjutvapen i handeln utöver vad handelstillståndet ger rätt till, vilket kan utgöra vapenbrott. Det förekommer också att brister i förvaringen uppmärksammas, vilket kan vara brott mot vapenlagen.

Vid en rättssektion finns två upprättade inspektionsprotokoll där det framgår att det i vapenhandeln funnits fler skjutvapen av viss typ än vad respektive tillstånd medger. I det ena fallet framgår det av anteckningarna att det handlat om betydligt fler vapen av viss typ än vad tillståndet medger. Däremot är inte antalet specificerat i protokollet. I det andra fallet framgår det av inspektionsprotokollet att det funnits tre vapen av viss typ för mycket i lager samtidigt som det fanns anmärkningar mot förvaringen. I ett av de två fallen inleddes ett omprövningsärende som avslutades med en erinran.

Vid en annan rättssektion finns två upprättade inspektionsprotokoll med anteckningar om fler skjutvapen av viss typ än vad tillstånden medger. I det första fallet fanns ett vapen av viss typ utöver tillståndet samt ett specifikt vapen där rätten att inneha det utan tillstånd ifrågasätts. I det andra fallet anges flera vapen av viss typ för mycket i lager, utan att antalet specificerats.

Gemensamt för dessa fyra fall är att protokollsanteckningarna är bristfälliga och att det inte har upprättats anmälan om misstänkt vapenbrott.

Frågan om hur en handläggare ska agera vid en tillsyn då uppmärksammade brister som även kan utgöra vapenbrott eller brott mot vapenlagen har enligt flera intervjuade handläggare ställts vid möten inom rättssektionerna. Något slutligt besked om hur frågan ska hanteras har de dock inte fått.

Vid denna inspektions verksamhetsbesök och ärendegranskning fanns det ingen nationellt framtagen utbildning eller metodstöd för de som ska utöva tillsyn över vapenhandlarna. De intervjuade beskriver att de fått lära sig att genomföra tillsynen av någon erfaren kollega och genom självstudier. Några handläggare ansåg sig vara i behov av att öka sin egen kompetens inom området.

Intervjuerna har visat att det finns en samstämmig efterfrågan på en nationell utbildning för de som arbetar med tillsyn över vapenhandlare.

Dokumentation av genomförd tillsyn

Den årliga tillsynen över vapenhandel dokumenteras i ett protokoll som finns att ladda ner i Polismyndighetens ärendehanteringssystem Pär. Protokollet benämns inspektionsprotokoll, vapenhandel.

I samband med att den årliga tillsynen har slutförts delges i regel vapenhandlaren muntligt vilka eventuella brister som iakttagits. Först senare erhåller vapenhandlaren en kopia av inspektionsprotokollet.

Av ärendegranskningen har det framgått att i flera fall förflyter en tid från det att tillsynen genomförts till dess att protokollet skrivs ut och expedieras till vapenhandlaren. Enligt de intervjuade beror det på att det på plats kan råda en osäkerhet om hur vissa uppmärksammade brister ska bedömas och om dessa brister i sin tur bör föranleda ett omprövningsärende.

Handläggarna som genomfört tillsynen vill först diskutera uppmärksammade brister med sin gruppchef och avvakta dennes besked innan de färdigställer inspektionsprotokollet. En annan orsak som angetts är hög arbetsbelastning och att expedieringen av inspektionsprotokollet därför fördröjs.

Det råder också skillnader i uppfattningar om hur inspektionsprotokollet ska dateras. Några anser att inspektionsprotokollet ska dateras då det skrivs ut, samtidigt som andra anser att det ska dateras med det datum som tillsynen genomförs. Även då det gäller datumen för underskrift av protokollet finns olika uppfattningar om vad datumet avser.

En allmän uppfattning som framkom under intervjuerna är att det görs olika bedömningar och tolkningar av brister beroende på av vem eller var i landet tillsynen görs. Skälet är att det saknas praxis på området eller anvisningar och metodstöd från rättsavdelningen.

Tillsynsskyldighetens omfattning och resultat

Enligt Polismyndighetens strategiska verksamhetsplan är det första långsiktiga målet en framgångsrik brottsbekämpning och uppklaring. Myndighetens mål och delmål ska omsättas till åtgärder och aktiviteter som ger effekter.³⁶ Rättsavdelningen har i sin strategiska inriktning 2023–2024 angett att det är nödvändigt att myndigheten intensifierar arbetet för att

---

³⁶ Polismyndigheten. *Polismyndighetens strategiska verksamhetsplan 2020–2024* (PM 2023:10).

reducera antalet legala vapen hos personer som är olämpliga att inneha dem. För att nå delmålet om en ökad kontroll av den legala vapenhanteringen ska rättssektionerna genomföra inspektioner av vapenhandlare. Avdelningen har även angett ett målvärde om att samtliga vapenreparatörer ska kontrolleras en gång per år.³⁷

Inför denna inspektion begärde tillsynsenheten en förteckning från rättsavdelningen över gällande vapenhandlartillstånd inom varje polisregions geografiska område per den 31 december 2019, 2020 och 2021 samt en redovisning över hur många av dessa vapenhandlare som Polismyndigheten under samma kalenderår hade utövat tillsyn över.

Av rättsavdelningens svar framgår att de dåvarande polismyndigheternas årliga uppgiftsskyldighet fullgörs sedan ombildningen till en sammanhållen polismyndighet 2015 av de regionala rättssektionerna. Uppgifterna från rättssektionerna samlas in av den nuvarande förvaltningsrättssektionen, men det finns inte någon beslutad form för resultatdialog om tillsynsskyldigheten.

De sammanställda uppgifterna kan enligt förvaltningsrättssektionen omfatta både vapenhandel och reparatörer. I vissa undantagsfall kan uppgifterna även innefatta fler än ett tillsynstillfälle under året hos en och samma vapenhandlare. Dessutom sker i regel ingen tillsyn av vapenhandlare som fått sitt tillstånd godkänt under året, varpå de samlade uppgifterna därför kan framstå som missvisade.

Tabell 2: Antal vapenhandlartillstånd per den 31 december 2019, 2020 och 2021, varav antal vapenhandlare som Polismyndigheten utövat tillsyn över under kalenderåren 2019, 2020 och 2021. Källa: Rättsavdelningen, förvaltningsrättssektionen.

	2019		2020		2021	
	Handel	Tillsyn	Handel	Tillsyn	Handel	Tillsyn
Bergslagen	54	54	46	41	44	38
Mitt	25	25	26	26	25	24
Nord	59	59	63	62	63	59
Stockholm	39	39	40	40	53	28
Syd	57	50	51	40	55	48
Väst	46	46	49	43	48	47
Öst	31	31	32	30	33	32
Riket	311	304	307	282	321	280

³⁷ Polismyndigheten. *Rättsavdelningens strategiska inriktning 2023–2024*, dnr A092.796/2023.

Den ärendegranskning som tillsynsenheten genomfört avser Polismyndighetens årliga tillsyn över vapenhandlare enligt 5 kap. 8 § vapenförordningen samt årlig kontroll av vapenreparatörers reparationsförteckningar.

Ärendegranskningen har omfattat den tillsyn som tre rättssektioner utövat i fem län under 2021. Rättssektionerna har efter begäran från tillsynsenheten tagit fram de underlag som ärendegranskningen avser.

Resultatet av ärendegranskningen visar på skillnader mellan rättssektionerna och län. En rättssektion hade fullgjort sin tillsynsskyldighet över samtliga vapenhandlare i det län som ärendegranskningen avsåg. Vid samtliga tillsynstillfällen uppmärksammades brister som ledde till protokollförda anmärkningar.

Vid de två andra rättssektionerna, där ärendegranskningen omfattande vapenhandlare i fyra län, varierade andelen genomförd tillsyn mellan 89 och 57 procent av den befintliga vapenhandeln. Vid 36 tillsynstillfällen uppmärksammades brister i 16 fall, vilket innebär att mindre än hälften av de genomförda tillsynstillfällena i dessa län ledde till protokollförda anmärkningar.

Av totalt 23 tillsynstillfällen där brister uppmärksammades och anmärkningar protokollfördes inleddes omprövningsärenden i fyra fall. I ett fall återkallades tillståndet, i två fall erinrades vapenhandlaren om vapenlagstiftningens bestämmelser och i det fjärde fallet vidtogs ingen ytterligare åtgärd.

Tabell 3: Antal vapenhandlartillstånd i fem län per den 31 december 2020, varav genomförd tillsyn och protokollförda anmärkningar 2021, antal och andel. Antal genomförda efterkontroller och inledda omprövningsärenden med anledning av anmärkningar vid tillsyn, varav antal omprövningsärenden som antingen har lett till erinran, återkallelse eller lämnats utan vidare åtgärd.

	Län 1	Län 2	Län 3	Län 4	Län 5
Handelstillstånd	7	9	12	16	14
Årlig tillsyn	7 (100%)	8 (89%)	9 (75%)	11 (69%)	8 (57%)
varav med anmärkning	7 (100%)	2 (25%)	7 (78%)	3 (27%)	4 (50%)
Efterkontroll	1	0	0	0	0
Omprövningsärenden	2	1	0	0	1
varav erinran	1	1	-	-	0
varav återkallelse	1	0	-	-	0
varav utan åtgärd	0	0	-	-	1

Vidare visar ärendegranskningen att den kontroll som Polismyndigheten minst en gång per år bör göra av vapenreparatörers reparationsförteckningar inte hade genomförts i fyra av fem län under 2021. I ett län hade tre av nio vapenreparatörer kontrollerats.

Tabell 4: Antal vapenreparatörstillstånd i fem län per den 31 december 2020, varav genomförda kontroller av reparationsförteckningar 2021.

	Län 1	Län 2	Län 3	Län 4	Län 5
Reparatörstillstånd	7	5	9	1	2
Genomförda kontroller	0	0	3	0	0

9.3 Bedömning

Intervjuer och ärendegranskningar som genomförts inom ramen för denna inspektion tyder på att det fortfarande efter drygt åtta år sedan ombildningen av polisen kvarstår regionala och gruppvisa skillnader i myndighetsutövningen. För att tillståndshavaren ska känna förtroende för att Polismyndighetens tillsyn och kontroll bygger på sakliga och opartiska bedömningar är det viktigt att det finns enhetliga rutiner för hur brister ska bedömas, hur ett inspektionsprotokoll ska upprättas samt inom vilken tid som tillståndshavaren bör få kännedom om utfallet. Det ska inte ha någon betydelse för var i landet tillsynen har ägt rum eller vem som utfört tillsynen.

Anmärkningar i samband med en genomförd tillsyn över vapenhandlare kan leda till ett omprövningsärende för att utreda frågan om att återkalla handelstillståndet. Även vid upprepade brister som inte vid en tidigare tillsyn lett till någon åtgärd kan resultera i att ett omprövningsärende inleds. Det bör därför övervägas om det är lämpligt att samma handläggare som genomfört tillsynen över vapenhandlare även medverkar i handläggning och beslut av ett omprövningsärende med anledning av den genomförda tillsynen.

Rättsavdelningen bedömer inte verksamheten utifrån de uppgifter som årligen samlas in av förvaltningsrättssektionen från de regionala rättssektionerna. Uppgifterna utgör inte heller något underlag för en strukturerad och återkommande dialog mellan processägare och verksamhetsansvariga chefer. Det innebär att enhetlighet och rättslig kvalitet i den årliga tillsynen över vapenhandlare inte går att följa och att rättsavdelningen saknar uppgifter om skälen till varför tillsynsskyldigheten inte genomförs fullt ut.

Enligt nuvarande ordning finns det i samband med att Polismyndigheten granskar en vapenreparatörs reparationsförteckning ingen rätt för myndigheten att jämföra mottagna skjutvapen med reparationsförteckningen och om villkoren i tillståndet är uppfyllda. Rättsavdelningen bör därför ta initiativ till att klargöra syftet med att granska en reparationsförteckning och vid behov överväga att hemställa om att vapenlagstiftningen ändras så att kontroller över vapenreparatörer kan genomföras ändamålsenligt.

I samband med tillsyn över vapenhandlare förekommer det att brister som upptäcks även kan utgöra vapenbrott eller andra brott mot vapenlagen. Men gränsen mellan kontroll, brottsförebyggande åtgärder och brottsbekämpning framstår inte alltid som tydlig för de handläggare och gruppchefer som genomför tillsynen.

Polismyndigheten har som brottsbekämpande myndighet i uppdrag att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet. För att säkerställa grunduppdraget utifrån ändamålsprincipen bör rättsavdelningen tydliggöra de lagliga förutsättningarna för att granska vapenhandlarna samt för att vid behov vidta brottsutredande åtgärder vid brottsmisstankar i samband med tillsyn. Det ska inte råda några tveksamheter vilka åtgärder som myndighetens medarbetare ska vidta om det som kan utgöra brott uppmärksammas i samband med tillsyn över vapenhandlare.

10 Digitala register och vapeninförsel

10.1 Bakgrund

Polismyndigheten ska enligt 1 a kap. 7 § vapenlagen (1996:67) bland annat föra ett register genom automatiserad behandling över personer och organisationer som meddelats tillstånd att driva handel med skjutvapen eller tillstånd att ta emot skjutvapen för reparation eller översyn. Ändamålet med registret är för att förebygga, upptäcka och utreda brott samt underlätta handläggningen av tillstånd enligt vapenlagen.³⁸

En handlares inköps- och försäljningsförteckning ska enligt 13 kap. 3 § Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (RPSFS 2009:13) om vapenlagstiftningen, FAP 551-3, föras i ett av Rikspolisstyrelsens tillhandahållet automatiskt dataprogram eller en för ändamålet avsedd inköps- och försäljningsbok. Motsvarande gäller enligt 16 kap. 3 § för en vapenreparatörs förteckning över mottagna skjutvapen. Enligt övergångsbestämmelserna träder dessa bestämmelser träder i kraft den dag Rikspolisstyrelsen beslutar. Enligt företrädare för förvaltningsrättssektionen har dock inte något sådant beslut fattats.

Den som har rätt att driva handel med skjutvapen får enligt 2 kap. 16 § vapenlagen meddelas tillstånd att till Sverige föra in sådana skjutvapen som omfattas av handelstillståndet. Vid införsel av helautomatiska skjutvapen krävs tillstånd i varje särskilt fall.

10.2 Iakttagelser

Enligt de intervjuer som genomförts med sektionschef och gruppchef vid förvaltningsrättssektionen tillgodoses vapenlagens krav på ett vapenhandlarregister genom ärendehanteringssystemet Pär. Det finns dock behov av att gallra systemet och göra en allmän översyn.

Vidare uppges att ett it-system med inköps- och försäljningsförteckningar, en så kallad digital vapenbok för vapenhandeln, är under utveckling och beräknas vara klar för driftsättning vid årsskiftet 2023/2024. Den ska byggas på samma plattform som det nya ärendehanteringssystemet för förvaltningsrättsliga ärenden.

Genom den digitala vapenboken, som ska tillhandahållas av Polismyndigheten, kommer vapenhandelns alla transaktioner och

---

³⁸ Prop. 1998/99:36 s 20.

vapenlagersaldo att uppdateras automatiskt. Användningen av den digitala vapenboken kommer att bli obligatorisk för vapenhandeln. Rättsavdelningen har enligt uppgift kravställt att it-systemet ska möjliggöra för myndigheten att vid varje givet tillfälle följa ett skjutvapen.

I ett första skede kommer den digitala vapenboken inte att omfatta reparationsförteckningar. För närvarande finns det ingen kravställan om en digital reparationsförteckning eller någon tidsplan för när en sådan förteckning kan sättas i drift.

När en vapenhandlare importerar skjutvapen så transporteras de in i Sverige via tullen med tulldeklaration som införselhandling. Uppgifter om införseln registreras inte i något av Polismyndighetens it-system, utan myndigheten får genom Tullverket del av införselhandlingarna i pappersform. Det innebär att införda skjutvapen inte blir synliga i något register förrän de har fått en privat ägare med vapenlicens.

Hantering med tillsända införselhandlingar i pappersformat upplevs som tidsödande och sårbar. I vilken mån införselhandlingarna utgör ett underlag inför den årliga tillsynen har inte gått att fastställa, då det inom rättsavdelningen saknas enhetliga rutiner för att kontrollera vilka skjutvapen som har förts in i landet.

I samband med den årliga tillsynen över vapenhandlare görs främst stickprovskontroller av skjutvapen. De som utför tillsynen har ingen praktisk möjlighet att kontrollera om samtliga införda skjutvapen är inskrivna i vapenhandeln. I de fall som oinskrivna skjutvapen uppmärksammas vid den årliga tillsynen föranleder det på sin höjd en erinran från Polismyndigheten.

Företrädare för förvaltningsrättssektionen har vid intervjuer konstaterat att problematiken med informationsflödet mellan Tullverket och Polismyndigheten avseende införsel av skjutvapen får analyseras inom ramen för arbetet med det nya ärendehanteringssystemet som i delar ska vara driftsatt till årsskiftet 2024/2025.

10.3 Bedömning

Det är angeläget att rättsavdelningen säkerställer att Polismyndigheten har kontroll över samtliga beviljade tillstånd att driva handel med skjutvapen, införsel av skjutvapen eller tillstånd att ta emot skjutvapen för reparation eller översyn.

Även om vapenhandlaren ska föra anteckningar om införda skjutvapen i sin inköpsförteckning är det fullt möjligt att vapen behålls oinskrivna i handeln. Därför bör de digitala och sökbara inköps- och försäljningsförteckningarna

införas så snart som möjligt så att Polismyndigheten kan följa alla vapen som finns i landet.

I avvaktan på att ärendehanteringssystem utvecklas och driftsätts bör rättsavdelningen se till att de uppgifter om införsel av skjutvapen som Tullverket överlämnar till Polismyndigheten hanteras ändamålsenligt och att enhetliga rutiner tillämpas i kontrollen av meddelade införseltillstånd.

11 Rekommendationer

För att möta kraven som Polismyndighetens arbetsordning ställer på processägare och verksamhetsansvarig lämnas följande rekommendationer:

- Utveckla arbetssätt och metoder för tillståndsprövningen och tillsynsskyldigheten över vapenhandlare för att ärendena ska kunna handläggas sakligt, korrekt och med en nationell enhetlighet.
- Säkerställ att tillståndsprövningen och tillsynsskyldigheten över vapenhandlare utförs rättssäkert samt i enlighet med utvecklade arbetssätt och metoder.
- Följ kontinuerligt upp styrningen och ledningen av verksamheten inom området med tillståndsprövning och tillsynsskyldighet över vapenhandlare ur ett rättssäkerhetsperspektiv.

Bilaga 1

DIREKTIV

1 (2)

Datum 2022-11-01

Informationsklass Öppen

Diariernr (åberopas) A478.011/2022

Saknr 128

Polismyndigheten
Rikspolischefens kansli
Tillsynsenheten
Ken Petersson

Polismyndighetens tillsyn över vapenhandlare

Bakgrund

Rikspolischefen beslutade den 22 december 2021 Polismyndighetens tillsynsplan för 2022 (PM 2021:38). Av planen framgår bland annat att myndighetens tillsyn över vapenhandlare ska granskas i ett tillsynsärende.

Syfte

Syftet med tillsynsärendet är att granska Polismyndighetens tillsynsprövning och tillsynsskyldighet av handeln med skjutvapen ur ett rättssäkerhetsperspektiv.

Inriktning

Tillsynsärendet ska inriktas på Polismyndighetens tillståndsprövning av handel med skjutvapen, tillsynsskyldigheten över vapenhandlare samt i vilken utsträckning som handläggning och kontroll bedrivs enhetligt och med en ändamålsenlig rättstillämpning. Ärendet ska även inriktas på myndighetens rutiner för tillsynsprövning avseende yrkesmässig reparation eller översyn av skjutvapen samt i vilken utsträckning som reparationsförteckningar kontrolleras.

Tillsynsobjekt

Följande organisatoriska enheter inom rättsavdelningen är föremål för tillsyn:

- sektionen för förvaltningsrätt
- rättssektion Nord
- rättssektion Bergslagen
- rättssektion Syd.

Arbetsmetod

Tillsynsärendet ska bedrivas som en inspektion med besök i verksamheten, granskning av ärenden och styrdokument samt intervjuer med berörda.

Postadress
Polismyndigheten
Rikspolischefens kansli
106 75 Stockholm

Besöksadress
Sörentorp
Solna

Telefon
114 14

Webbplats
polisen.se

E-post
registrator.kansli@polisen.se

Polismyndigheten

2022-11-01

2 (2)

Dnr A478.011/2022

Infoklass Öppen

Genomförande

Erik Steen uppdras att som tillsynsledare genomföra inspektionen med Ken Petersson som tillsynshandläggare. Tillsynsledaren ansvarar för att en genomförandeplan upprättas.

Magnus Roos och Alexandra Orcander från rättssektion Väst anlitas som sakkunniga specialister inom det verksamhetsområde som inspektionen omfattar. Med beaktande av kravet på en obunden ställning till tillsynsobjektet ska anlidade specialister inte delta i utformningen av ärendets bedömningar och eventuella rekommendationer.

Redovisning

Inspektionen ska utifrån gjorda iakttagelser resultera i självständiga ställningstagande och bedömningar som redovisas i en tillsynsrapport. Om det finns skäl att lämna rekommendationer ska dessa framgå av rapporten.

Tidsplan

Inspektionen ska påbörjas i november 2022 med målsättningen att den ska vara slutredovisad senast i april 2023.

Kostnader

Tillsynsenheten ansvarar för kostnader som uppstår i samband med inspektionen. Lönekostnader för deltagande specialister eller experter belastar den organisatoriska enhet där respektive deltagare är anställd eller placerad. Eventuella kostnader för extern expertkompetens hanteras efter överenskommelse med berörd myndighet eller organisation. Inspektionen ska planeras så att övertid inte uppstår.

Kostnadsställe	90000006
Insats/projekt	601000284

Offentlighet och sekretess

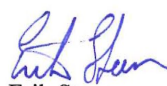
Inriktningen är att tillsynsrapporten i sin helhet ska vara offentlig.

Övrigt

Inspektionens kontaktpersoner är Erik Steen och Ken Petersson.

Asa Hasth
Tf. tillsynschef

Erik Steen

Bilaga 2

Polisen

Polismyndigheten

Beslutsprotokoll

Datum 2023-05-12

Infoklass Öppen

Diariernr, ärende A478.011/2022

Beslutsprotokoll RPC 74/2023

1 (1)

Saknr 128

Beslutande	Rikspolischefen Anders Thornberg
Föredragande	Tillsynsledaren Erik Steen
Övriga som deltagit i den slutliga handläggningen	Avdelningschefen Gunilla Hedwall <i>GH</i> Tillsynschefen Lena Frylemo <i>LF</i>
Ärende	Omhändertagande av rekommendationer i tillsynsrapporten (2023:3) Polismyndighetens tillsyn över vapenhandlare.
Beslut	Polismyndigheten beslutar att åtgärder ska vidtas enligt lämnade rekommendationer i rubricerad tillsynsrapport. Ansvaret för att åtgärda rekommendationerna som ställs till processägaren och verksamhetsansvarig åligger chefen för rättsavdelningen enligt 3 kap. 42 § Polismyndighetens arbetsordning (PM 2022:11).
Kostnad	-
Finansiering	-

Vid protokollet

Erik Steen
Erik Steen

Justeras

Anders Thornberg
Anders Thornberg

Sändlista	Kopia till
Samtliga avdelningar och polisregioner	Justitiedepartementet Riksdagens ombudsmän Justitiekanslern Arbetstagarorganisationerna Skyddsorganisationen

